

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі
Українки
Кафедра політології та державного управління

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної
навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилюк С. В.

2015 р.

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА

РОБОЧА ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

підготовки магістрів

галузь знань 1501 «Державне управління»

спеціальності 8.15010002 «Державна служба»

Луцьк 2015

Робоча програма навчальної дисципліни «Державна служба» для підготовки магістрів спеціальності «Державна служба».

✓ 2015 р. – 19 с.

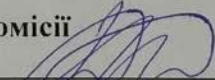
Розробник: Малиновський В. Я., професор кафедри політології та державного управління, д. політ. н., професор

Рецензент: Яцишин М. М., завідувач кафедри теорії та історії держави і права, д. юрид. н., професор

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри політології та державного управління протокол № 11 від 25 березня 2015 р.

Завідувач кафедри: **Бортніков В. І.**

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією історичного факультету, протокол № 1 від 30.03. 2015 р.

Голова науково-методичної комісії історичного факультету **Денисюк В. І.**

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету, протокол № 3 від 18.11. 2015 р.

Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів: 5	1501 «Державне управління»	нормативна
Модулів: 3	8.15010002 «Державна служба»	Рік підготовки: 1
Змістових модулів: 3		Семестр: 1
ІНДЗ: є		Лекції: 28 год.
Загальна кількість годин: 150		Практичні: 22 год.
Тижневих годин (для денної форми навчання):	Магістр	Самостійна робота : 90 год.
аудиторних: 5		Індивідуальна робота: 10 год.
самостійної роботи: 9		Форма контролю: <u>екзамен</u>
індивідуальної роботи: 1		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання дисципліни «Державна служба» є засвоєння студентами базових знань в сфері державної та муніципальної служби, а також опанування форм і методів діяльності професійних державних службовців та службовців місцевого самоврядування.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Державне управління» є:

- надання сучасних знань про вітчизняний та зарубіжний досвід щодо концепцій та систем організації публічної служби;

- ознайомлення із завданнями та особливостями правового регулювання державної і муніципальної служби;

- поглиблення знань з питань державної кадрової політики, добору, просування кадрів, планування кар'єри;

- розвиток практичних навиків і вмінь державного службовця та службовця місцевого самоврядування;

- засвоєння вітчизняного і зарубіжного досвіду організації і функціонування державної та муніципальної служби;

- ознайомлення з технологіями управління персоналом і методами їх застосування у практичній роботі.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- систему публічної служби, її складники;
- основні теоретичні засади публічної служби;
- основні поняття, що розкривають специфіку публічної служби.
- основні функції та завдання державної та муніципальної служби;
- сутність державної політики у сфері державної та муніципальної служби та її вплив на економічну та соціально-політичну ситуацію в суспільстві;
- законодавство у сфері державної служби та служби в органах місцевого самоврядування;
- моделі публічної служби зарубіжних країн.

вміти:

- використовувати отримані знання щодо державної та муніципальної служби на практиці;
- користуватися здобутими навиками у сфері взаємовідносин з громадянами, їх об'єднаннями, з органами та посадовими особами публічної влади;
- аналізувати та коментувати нормативно-правові акти, які регламентують статус публічного службовця, функціонування інститутів держави, організацію та діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

3. Програма навчальної дисципліни**Змістовний модуль 1. Основи теорії публічної служби****Тема 1. Сутність та особливості публічної служби**

Соціальна обумовленість виникнення публічної служби. Сучасне поняття публічної служби. Соціальна природа публічної служби. Складники публічної служби: державна служба і муніципальна служба. Місія та функції державної і муніципальної служби. Форми реалізації публічної служби в практиці діяльності органів публічної влади. Правове забезпечення публічної служби. Відкритість і прозорість публічної служби. Контроль інститутів громадянського суспільства у сфері публічної служби.

Тема 2. Історія державної служби в Україні

Система управління в Київській Русі та Галицько-Волинської держави. Державна служба Великого князівства Литовського. Державний устрій Речі Посполитої на землях України. Державне управління та державна служба Української козацької держави. Державна служба Гетьманату Павла Скоропадського. Державотворчий процес в УНР та ЗУНР. Державна служба в незалежній Україні.

Тема 3. Теоретичні засади державної служби

Державно-правовий та соціальний статус державної служби. Правове регулювання державної служби. Сутність та особливості державної служби.

Соціальна мета, цілі, завдання та функції державної служби. Основні принципи державної служби. Зміст і структура правового інституту державної служби. Види державної служби: загальнофункціональна і спеціалізована. Моделі державної служби: закрита і відкрита.

Тема 4. Теоретичні засади муніципальної служби

Державно-правовий та соціальний статус муніципальної (служби в органах місцевого самоврядування) служби. Поняття муніципальної служби та її місце в системі публічної служби. Цілі, завдання та функції служби в органах місцевого самоврядування. Основні принципи служби в органах місцевого самоврядування.

Тема 5. Посади державної та муніципальної служби

Посада публічної служби як первинна структурна одиниця органу державної влади, органу місцевого самоврядування, її сутність і соціально-управлінська роль. Види посад державної служби: політичні, адміністративні, патронатні. Класифікація посад державної служби (категорії і ранги державних службовців). Види посад муніципальної служби: виборні, адміністративні, патронатні. Класифікація посад муніципальної служби (категорії і ранги посадових осіб місцевого самоврядування).

Змістовний модуль 2. Правове регулювання державної та муніципальної служби

Тема 6. Поняття та правовий статус державних службовців

Поняття «державний службовець». Поняття правового статусу державних службовців. Основні елементи правового статусу державних службовців. Права та обов'язки державних службовців. Специфіка обмежень відносно державного службовця. Підпорядкування державного службовця та виконання наказу (розпорядження, доручення). Політична неупередженість державного службовця. Врегулювання конфлікту інтересів. Захист права на державну службу. Види юридичної відповідальності державних службовців. Основні засади матеріального забезпечення та соціального захисту держслужбовців.

Тема 7. Поняття та правовий статус посадових осіб місцевого самоврядування

Поняття «посадова особа місцевого самоврядування». Поняття правового статусу посадової особи місцевого самоврядування. Основні елементи правового статусу посадових осіб місцевого самоврядування. Права та обов'язки службовців місцевого самоврядування. Специфіка обмежень відносно службовця місцевого самоврядування. Підпорядкування службовця місцевого самоврядування та виконання наказу (розпорядження, доручення). Політична неупередженість службовця місцевого самоврядування. Врегулювання конфлікту інтересів. Захист права на муніципальну службу. Види юридичної

відповідальності службовців місцевого самоврядування. Основні засади матеріального забезпечення та соціального захисту службовців місцевого самоврядування.

Тема 8. Добір персоналу на публічну службу

Право на державну та муніципальну службу. Добір персоналу. Вступ на державну службу та службу в органах місцевого самоврядування (конкурсний відбір та інші процедури, передбачені законодавством). Вимоги до професійної компетентності осіб, які претендують на зайняття посад публічної служби. Прийняття на державну службу з випробувальним терміном, стажування. Спеціальна перевірка. Складання Присяги та присвоєння службовцю відповідного рангу. Призначення на посаду, особливості призначення та звільнення на політичні та патронатні посади. Вступ на виборні посади в органах місцевого самоврядування.

Тема 9. Проходження публічної служби

Організаційна соціалізація державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування. Поняття та складові елементи службової кар'єри. Планування та розвиток професійної кар'єри. Методи і процедури розвитку персоналу: оцінювання результатів службової діяльності (атестація та щорічна оцінка). Особливості проходження служби посадовими особами місцевого самоврядування. Кадровий резерв. Особливості роботи працівників патронатної служби. Стаж державної служби. Фінансовий контроль. Правила внутрішнього службового розпорядку публічного службовця. Припинення державної служби, відставка державних службовців. Дострокове припинення повноваження на виборних посадах в органах місцевого самоврядування. Відповідальність за порушення законодавства про державну службу та службу в органах місцевого самоврядування. Захист державного службовця від незаконних дій керівників. Проведення службового розслідування. Зміна істотних умов служби. Правила внутрішнього службового розпорядку.

Тема 10. Зарубіжний досвід організації та функціонування публічної служби

Базові підходи до державної служби в зарубіжних країнах. Державна та муніципальна служба в країнах Європейського союзу. Особливості здійснення публічної служби у США. Система державної служби в пострадянських країнах, особливості реформування інституту державної служби в цих країнах. Організація управління публічною службою. Права і обов'язки публічних службовців. Система матеріального стимулювання публічних службовців та мотиваційні механізми.

Змістовний модуль 3. Державна кадрова політика та управління персоналом

Тема 11. Державна кадрова політика у сфері публічної служби

Державна кадрова політика у сфері публічної служби. Мета, цілі та завдання державної кадрової політики. Принципи та механізми державної кадрової політики. Об'єкти та суб'єкти державної кадрової політики. Основні підходи до здійснення державної кадрової політики. Особливості реалізації кадрової політики у центральних та місцевих органах виконавчої влади. Особливості реалізації кадрової політики в органах місцевого самоврядування. Кадрова політика як один з основних елементів забезпечення якісного публічного управління. Соціальний діалог і партнерство як засоби формування та реалізації державної кадрової політики.

Тема 12. Управління людськими ресурсами на державній та муніципальній службі

Підходи до кадрового забезпечення державної та муніципальної служби в Україні. Нормативно-правове та організаційно-методичне забезпечення управління персоналом на публічній службі. Система управління державною службою в Україні. Управління службою в органі державної влади та органі місцевого самоврядування. Роль і завдання служб персоналу в органах публічної влади. Інституційна спроможність служб персоналу органів публічної влади. Сучасні технології управління людськими ресурсами. Поняття та зміст ефективності публічної служби. Державно-політичні та соціально-економічні аспекти запобігання корупції в органах державної влади та органах місцевого самоврядування. Мотивація та стимулювання праці, заохочення публічних службовців.

Тема 13. Система професійного навчання публічних службовців

Характеристика системи професійного навчання. Навчальні заклади з професійної підготовки публічних службовців в Україні. Потреби в професійній підготовці. Підвищення професійної компетентності публічних службовців. Програми з професійної підготовки. Система перепідготовки та підвищення кваліфікації державних і муніципальних службовців. Стажування працівників органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Тема 14. Стратегія реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування

Основні напрями реформування державної та муніципальної служби. Нове законодавство про державну службу та службу в органах місцевого самоврядування. Адміністративна реформа в Україні. Стратегія реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні на період до 2017 року.

4. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лек.	Семін.	Інд.	Сам. роб.
1	2	3	4	5	6
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Основи теорії публічної служби					
Тема 1. Сутність та особливості публічної служби	10	2	0	1	7
Тема 2. Історія державної служби в Україні	10	2	2	0	6
Тема 3. Теоретичні засади державної служби	11	2	2	1	6
Тема 4. Теоретичні засади муніципальної служби	11	2	2	1	6
Тема 5. Посади державної та муніципальної служби	11	2	2	1	6
Разом за змістовим модулем 1	53	10	8	4	31
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Правове регулювання державної та муніципальної служби					
Тема 6. Поняття та правовий статус державних службовців	11	2	2	0	7
Тема 7. Поняття та правовий статус посадових осіб місцевого самоврядування	11	2	2	1	6
Тема 8. Добір персоналу на публічну службу	11	2	2	1	6
Тема 9. Проходження публічної служби	11	2	2	1	6
Тема 10. Зарубіжний досвід організації та функціонування публічної служби	10	2	0	1	7
Разом за змістовим модулем 2	54	10	8	4	32
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Державна кадрова політика та управління персоналом					
Тема 11. Державна кадрова політика у сфері публічної служби	11	2	2	0	7
Тема 12. Управління людськими ресурсами на державній та муніципальній службі	11	2	2	0	7
Тема 13. Система професійного навчання публічних службовців	10	2	0	1	7
Тема 14. Стратегія реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування	11	2	2	1	6
Разом за змістовим модулем 3	43	8	6	2	27
Усього годин	150	28	22	10	90

5. Теми семінарських занять

Таблиця 3

№ п/п	Тема	Кількість годин
-------	------	-----------------

1	<p>Становлення сучасної державної служби в Україні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інституціоналізація державної служби в Україні у 1918 році. 2. Досвід організації органів державної влади в добу Гетьманату П. Скоропадського 3. Нормативно-правові акти Української Держави дотичні до запровадження державної служби в Україні. 4. Державотворчий процес в ЗУНР. 	2
2	<p>Історія розвитку державної служби в Україні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Запровадження інституту державної служби в Україні. 2. Запровадження інституту служби в органах місцевого самоврядування в Україні 3. Сучасний стан публічної служби в Україні. 4. Основні напрями реформування державної та муніципальної служби в Україні. 	2
3	<p>Класифікація посад державної служби</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Типи посад у сфері державного управління. 2. Критерії класифікації посад державних службовців. 3. Характеристика категорій посад державних службовців. 4. Порівняльна характеристика національного та зарубіжних підходів до класифікації посад публічних службовців. 	2
4	<p>Інститут муніципальної служби в системі публічної служби</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історія формування інституту служби в органах місцевого самоврядування . 2. Теоретико-правова основа інституту муніципальної служби. 3. Становлення інституту муніципальної служби в системі публічної служби. 4. Сучасні аспекти муніципальної служби в Україні. 	2
5	<p>Зарубіжний досвід розмежування політичних та адміністративних посад</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розмежування політичних та адміністративних посад в країнах ЄС. 2. Розмежування політичних та адміністративних посад у США. 3. Розподіл завдань і функцій між міністром і державним секретарем міністерства. 4. Вітчизняний досвід запровадження посад державних секретарів у 2001 році. 	2
6	<p>Основні аспекти призначення на посади публічної служби</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Конкурс – основна складова відбору персоналу в сфері публічної служби. 	2

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Специфіка позаконкурсного прийому на публічну службу. 3. Особливості вступу осіб на виборні посади місцевого самоврядування. 4. Правові засади призначення на посади керівників органів державної влади. 	
7	<p><i>Підвищення професійної компетентності публічних службовців</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Процес навчання публічних службовців. 2. Підвищення освітньо-кваліфікаційного рівня персоналу. 3. Принципи організації підготовки персоналу публічної служби. 4. Система професійного навчання публічних службовців. 	2
8	<p><i>Підходи до створення доброчесної та професійної публічної служби</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проблеми конфлікту інтересів на державній службі. 2. Стан прозорості доходів та видатків публічних службовців. 3. Запобігання корупції в діяльності органів виконавчої влади. 4. Запобігання корупції в діяльності органів місцевого самоврядування. 5. Законодавство про відповідальність за корупційні правопорушення в Україні. 	2
9	<p><i>Формування і реалізація державної кадрової політики</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Концепція сучасної державної кадрової політики в публічній управлінні. 2. Наукові принципи роботи з кадрами. 3. Система організації роботи з кадрами. 4. Механізми державної кадрової політики на сучасному етапі державотворення 	2
10	<p><i>Роль керівника в організації роботи з персоналом</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Практика роботи керівників щодо добору, просування працівників. 2. Дотримання керівником правових, морально-етичних норм у роботі з працівниками. 3. Формування керівником ефективного мотиваційного клімату у колективі. 4. Особистий стиль роботи керівника та його вплив на колектив. 	2
11	<p><i>Реформування публічної служби в Україні</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Реформування державної та муніципальної служби у 	2

	процесі децентралізації влади. 2. Напрями реформування державної служби. 3. Напрями реформування муніципальної служби. 4. Правове, фінансове, інформаційне забезпечення процесу реформування публічної служби.	
Разом		22

6. Самостійна робота

Таблиця 4

№ п/п	Теми	Кількість годин
1	Поняття та сутність державної служби. Загальнонаукові засади державної служби	7
2	Світова історія розвитку державної служби	6
3	Історія розвитку державної служби в Україні	6
4	Правове регулювання спеціалізованих видів державної служби	6
5	Правове регулювання муніципальної служби	6
6	Посади державної служби	7
7	Посади муніципальної служби	6
8	Особливості проходження публічної служби у зарубіжних країнах	6
9	Державна кадрова політика на сучасному етапі	6
10	Кадрове забезпечення державної та муніципальної служби	7
11	Критерії ефективності публічної служби у зарубіжних країнах	7
12	Проблеми корупції у сфері публічної служби України	7
13	Бюрократизм і бюрократія в публічному управлінні	7
14	Основні напрями реалізації Стратегії реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування на період до 2017 року	6
	Разом	90

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) готується студентом у формі написання творчої роботи з таких тем:

1. Сутність і особливості публічної служби як соціального інституту.
2. Державна служба як механізм зв'язку між державою і громадянином.
3. Види державної служби. Ознаки, відмінності, функціональна специфіка.
4. Патронатна служба та її особливості.
5. Дипломатична служба та її специфіка.
6. Принципи державної служби.
7. Принципи муніципальної служби.

8. Поняття і види правових джерел державної і муніципальної служби.
9. Система законодавства про державну службу та проблеми її удосконалення.
10. Система законодавства про службу в органах місцевого самоврядування та проблеми її удосконалення.
11. Реалізації державної кадрової політики у сфері публічної служби.
12. Цілі, функції та повноваження Національного агентства України з питань державної служби.
13. Проблеми забезпечення рівного доступу громадян до публічної служби.
14. Управління державною службою в органі влади.
15. Розмежування державної служби і бізнесу.
16. Політична нейтральність публічної служби шляхом розмежування політичних та адміністративних посад.
17. Присяга державних службовців – моральний стимулюючий чинник.
18. Декларування доходів публічними службовцями.
19. Обмеження, пов'язані з перебуванням на державній службі.
20. Заборони, що встановлені для державних службовців.
21. Особливості та підстави дисциплінарної відповідальності державних службовців.
22. Кримінальна відповідальність, відмежування корупційного діяння від посадових злочинів.
23. Етичні засади державної та муніципальної служби.
24. Формування ефективної системи управління людськими ресурсами на публічній службі.
25. Шляхи оптимізації системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації у сфері державного та регіонального управління.
26. Конкурс. Мета, терміни та стадії проведення конкурсу на заміщення вакантних посад державної служби.
27. Призначення на посади державної служби поза конкурсом.
28. Порядок призначення на посади керівників центральних і місцевих органів виконавчої влади.
29. Особливості вирішення кадрових питань в органах місцевого самоврядування.
30. Зміст системи відбору та просування по службі на підставі особистих професійних досягнень (Meritbasedsystem).
31. Проблеми корупційних проявів у сфері публічної служби.
32. Встановлення прозорої моделі оплати праці та уніфікації порядку встановлення розмірів посадових окладів.
33. Гармонізація державної та муніципальної служби у процесі децентралізації влади.
34. Форми роботи з кадрами та їх загальна характеристика.
35. Врегулювання конфлікту інтересів на публічній службі.

36. Кадровий резерв для державної служби та служби в органах місцевого самоврядування.
37. Професіоналізм та компетентність державного службовця.
38. Класифікація посад державних службовців: українська та зарубіжна практика.
39. Ротація кадрів – важливий чинник оптимізації державної служби.
40. Припинення державної служби й відставка державних службовців: співвідношення та різниця понять.
41. Управління людськими ресурсами – наука мистецького управління людьми.
42. Управління державною службою в Україні.
43. Кадровий менеджмент у країнах Заходу.
44. Наукове забезпечення реформування державної та муніципальної служби.
45. Формування кадрів національної еліти.
46. Роль Національної академії державного управління при Президентіві України в організації підготовки публічних службовців.
47. Особливості національної моделі підготовки кадрів для органів публічної влади.

8. Методи навчання

Під час викладання курсу використовуються такі методи навчання: інформаційно-ілюстративний, метод проблемного викладу, метод вправ, спостереження й аналізу, метод бесіди, методи інтерактивного навчання (ділові ігри, круглі столи, мозкові штурми тощо), блоковий метод, метод проектів, використання комп'ютерних технологій.

Під час лекцій і семінарських занять використовуються технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, комп'ютер.

9. Методи та засоби діагностики успішності навчання

Для визначення рівня засвоювання студентами навчального матеріалу використовуються такі методи діагностики і оцінювання знань та вмінь:

- поточний контроль (оцінювання усних і письмових відповідей) на семінарських заняттях;
- поточний модульний контроль після вивчення кожного змістовного модуля;
- виконання та захист ІНДЗ.

Формою підсумкового контролю успішності навчання є **екзамен**, який проводиться в усній формі.

10. Питання на екзамен

1. Соціальна обумовленість виникнення публічної служби та її соціальна природа: сучасне поняття публічної служби.
2. Сфера дії Закону «Про державну службу».
3. Державна служба Гетьманату Павла Скоропадського.
4. Складники публічної служби: державна служба і муніципальна служба.
5. Характеристика принципів державної служби.
6. Місія та функції державної і муніципальної служби.
7. Правове забезпечення публічної служби.
8. Сутність та особливості державної служби.
9. Соціальна мета, цілі, завдання та функції державної служби.
10. Основні права та обов'язки державних службовців.
11. Розмежування політичних та адміністративних посад в державному управлінні.
12. Політична неупередженість державного службовця.
13. Політична неупередженість (нейтральність) службовця місцевого самоврядування
14. Правила етичної поведінки державних службовців.
15. Загальні правила етичної поведінки публічних службовців.
16. Система управління державною службою.
17. Державна служба в незалежній Україні.
18. Державно-правовий та соціальний статус державної служби.
19. Правове регулювання державної служби.
20. Види державної служби: загальнофункціональна і спеціалізована.
21. Моделі державної служби: закрита і відкрита.
22. Види посад державної служби: політичні, адміністративні, патронатні.
23. Особливості призначення та звільнення на політичні та патронатні посади.
24. Поняття муніципальної служби та її місце в системі публічної служби.
25. Цілі, завдання та функції служби в органах місцевого самоврядування.
26. Основні принципи служби в органах місцевого самоврядування.
27. Види посад муніципальної служби: виборні, адміністративні, патронатні.
28. Поняття «державний службовець». Правовий статус державного службовця: його основні елементи.
29. Права та обов'язки державних службовців. Специфіка обмежень відносно державного службовця.
30. Поняття «посадова особа місцевого самоврядування». Правовий статус посадової особи місцевого самоврядування: його основні елементи.

31. Посада публічної служби як первинна структурна одиниця органу державної влади, органу місцевого самоврядування, її сутність і соціально-управлінська роль.
32. Посади працівників, які виконують функції з обслуговування.
33. Дострокове припинення повноваження на виборних посадах в органах місцевого самоврядування.
34. Спеціальна перевірка.
35. Припинення державної служби.
36. Фінансовий контроль.
37. Особливості проходження служби посадовими особами місцевого самоврядування.
38. Оцінювання результатів службової діяльності.
39. Особливості патронатної служби.
40. Права та обов'язки службовців місцевого самоврядування. Специфіка обмежень відносно службовця місцевого самоврядування.
41. Вступ на виборні посади в органах місцевого самоврядування.
42. Право на державну службу та вимоги до осіб, які претендують на вступ на державну службу.
43. Типові вимоги до осіб, які претендують на зайняття посад категорії «А».
44. Порядок проведення конкурсу на зайняття вакантної посади державної служби.
45. Вступ на службу в органах місцевого самоврядування (конкурсний відбір та інші процедури, передбачені законодавством).
46. Складання Присяги та присвоєння службовцю відповідного рангу.
47. Категорії посад державної служби.
48. Ранги державних службовців.
49. Класифікація посад муніципальної служби (категорії і ранги посадових осіб місцевого самоврядування).
50. Співвідношення між рангами державних службовців і рангами інших публічних службовців.
51. Просування державного службовця по службі.
52. Стаж державної служби.
53. Робочий час і час відпочинку державного службовця.
54. Комісія з питань вищого корпусу державної служби.
55. Нормативно-правове та організаційно-методичне забезпечення управління персоналом на публічній службі.
56. Служба управління персоналом державного органу.
57. Роль і завдання служб персоналу в органах публічної влади: інституційна спроможність служб персоналу.
58. Особливості реалізації кадрової політики у центральних та місцевих органах виконавчої влади.
59. Особливості реалізації кадрової політики в органах місцевого самоврядування.

60. Об'єкти та суб'єкти державної кадрової політики.
61. Принципи та механізми державної кадрової політики.
62. Державна кадрова політика у сфері публічної служби: мета, цілі та завдання державної кадрової політики.
63. Підвищення рівня професійної компетентності державних службовців.
64. Характеристика системи професійного навчання. Навчальні заклади з професійної підготовки публічних службовців в Україні.
65. Оплата праці та заохочення державних службовців.
66. Врегулювання конфлікту інтересів на державній та муніципальній службі.
67. Державно-політичні та соціально-економічні аспекти запобігання корупції в органах державної влади та органах місцевого самоврядування.
68. Відповідальність за порушення законодавства про державну службу та службу в органах місцевого самоврядування.
69. Види юридичної відповідальності державних службовців.
70. Види юридичної відповідальності службовців місцевого самоврядування.
71. Дисциплінарна та матеріальна відповідальність державних службовців.
72. Види дисциплінарних стягнень та загальні умови їх застосування.
73. Державна та муніципальна служба в країнах Європейського союзу.
74. Основні аспекти Стратегії реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні на період до 2017 року.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Для визначення рівня засвоювання студентами навчального матеріалу використовуються такі методи діагностики і оцінювання знань та вмінь:

1. Поточний контроль (оцінювання усних і письмових відповідей) на семінарських заняттях, поточне тестування та розв'язання ситуативних завдань) – максимум 30 балів, три змістовні модулі по 10 балів;
2. Поточний модульний контроль після вивчення кожного змістовного модуля у вигляді модульних контрольних робіт (максимум 60 балів, три контрольні роботи по 20 балів);
3. Виконання та захист ІНДЗ, яке зараховується у поточний контроль (максимум 10 балів);
4. Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

Таблиця 5

Поточний контроль		Модульний контроль	Загальна кількість балів
Модуль 1	Модуль 2	Модуль 3	

Змістовний модуль 1					Змістовний модуль 2					Змістовний модуль 3				ІНДЗ	МКР 1	МКР 2	МКР 3	
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	T 11	T 12	T 13	T 14					
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	10	20	20	20	100

**Критерії оцінювання
навчальних досягнень студентів на семінарських заняттях**

Таблиця 6

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними; відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні»
	2	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні», може самостійно знайти в підручнику відповідь
	3	Студент намагається аналізувати на основі побутових знань і навичок; виявляє окремі властивості, спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру, за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом
Середній (репродуктивний)	4	Студент володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача, провести за зразком економічні розрахунки; слабо орієнтується у поняттях, визначеннях, самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі
	5	Студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність предмета, може дати визначення економічних понять, категорій, однак із помилками, впевнено працювати з підручником, самостійно оволодіти частиною навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але висновки не логічні, не послідовні
	6	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, економічні ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою, самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами
Достатній (алгоритмічно-дієвий)	7	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними, вміє наводити свої власні приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити, самостійно користуватися додатковими джерелами, правильно використовувати термінологію, скласти прості таблиці, схеми
	8	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює суспільні події в

		державі і за рубежом, вміє аналізувати, робити висновки до економічних розрахунків; відповідь його повна, логічна, обґрунтована, однак із деякими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і захистити його положення
	9	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує економічні знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації, чітко тлумачить економічні поняття, формулювання законів, нормативних документів, може самостійно опрацювати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички
Високий (творчий професійний)	10	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних умовах, ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності процесів; робить аргументовані висновки, практично оцінює окремі нові факти, явища, процеси, самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання, може сприймати іншу позицію як альтернативну, знає суміжні дисципліни, використовує знання, аналізуючи економічні явища
	11	Студент володіє узагальненими знаннями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, дискусії, круглі столи), спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію, самостійно вивчити матеріал, визначити програму своєї пізнавальної діяльності, знаходити інформацію в газетах, журналах, публікаціях, Інтернеті, мультимедійних програмах тощо, оцінювати економічні явища в суспільстві, виявляє свою життєву позицію
	12	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, використовує широкий арсенал засобів доказів своєї думки, розв'язує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї, виконує науково-дослідну роботу, логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує Інтернет, моделює економічні ситуації в нестандартних умовах

Критерії оцінювання

індивідуального науково-дослідного завдання (ІНДЗ)

1-2 бали – студент недостатньо володіє матеріалом.

3 бали – студент за допомогою викладача готується до заняття та складає план-конспект, володіючи елементарними навиками аналізу науково-методичної літератури.

4 бали – студент володіє матеріалом та окремими навиками аналізу науково-методичної літератури, виконує роботу у спрощеному вигляді.

5 балів – студент володіє матеріалом, відтворює значну його частину у вигляді реферату, за допомогою викладача аналізує науково-методичну літературу.

6 балів – студент володіє матеріалом і навиками текстуального аналізу на рівні цілісного уявлення про предмет дослідження, пише текст реферату самостійно, але допускає помилки та неточності.

7 балів – студент володіє матеріалом, систематизує та узагальнює його, складає текст, підбирає додатковий матеріал.

8 балів – студент володіє матеріалом та навиками цілісного аналізу науково-методичної літератури, виявляє початкові творчі здібності, самостійно готує текст, у якому можуть бути допущені неточності, вміє працювати з різними джерелами інформації.

9 балів – студент на високому рівні володіє матеріалом, систематизує, узагальнює та аналізує науково-методичну літературу, має власні судження, самостійно готує текст реферату та правильно його оформлює.

10 балів – студент вільно володіє матеріалом та навиками цілісного аналізу науково-методичної літератури, виявляє навички самостійного наукового пошуку, вільно складає текст реферату та правильно виконує його оформлення.

Критерії оцінювання

навчальних досягнень студентів при виконанні контрольних робіт

Контрольна робота включає одне питання теоретичного і одне тестове завдання, розраховані на виявлення знань студентів. Кожне з питань оцінюється 10 балами. Максимальна сума, яку студент може набрати за контрольну роботу, становить 20 балів.

Оцінювання першого питань:

0-2 бали – студент не уявляє об'єкт навчання і не може відтворити деякі його елементи, мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності.

3-5 балів – студент аналізує менше половини навчального матеріалу обраної теми; має фрагментарні уявлення про роботу з джерелами, у нього відсутні сформовані вміння та навички.

6-7 балів – студент аналізує більше половини навчального матеріалу, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, наводить приклади, орієнтується в хронології, підтверджує висловлені судження одним-двома аргументами.

8 балів – студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; уміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, самостійно користується довідковою літературою; правильно використовує термінологію; складає таблиці та схеми.

9 балів – студент вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, уміє аналізувати і систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; висловлює стандартну аргументацію при оцінці дій, процесів, явищ; чітко тлумачить поняття; виконує прості творчі завдання.

10 балів – студент володіє узагальненими поняттями з предмета,

аргументовано використовує їх, вільно знаходить потрібну інформацію та аналізує її, ставить і розв'язує проблеми, уміє застосовувати вивчений матеріал для винесення власних аргументованих суджень; самостійно оцінює різноманітні політичні процеси, виявляючи особисту позицію щодо них.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всьовидинавчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проєкту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 - 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

10. Методичне забезпечення

1. Малиновський В. Я. Державна служба: теорія і практика : навч. посіб. / В. Я. Малиновський. – К. : Атіка, 2003. – 160 с.
2. Малиновський В. Я. Державне управління : навч. посіб. – 3-тє вид., переробл. та допов. / В. Я. Малиновський. – К. : Атіка, 2009. – 608 с.
3. Малиновський В. Я. Словник термінів і понять з державного управління. – Вид. 2-ге, доп. і виправл. / В. Я. Малиновський. – К. : Центр сприяння інституційного розвитку державної служби, 2005. – 254 с. – (Серія «Бібліотека молодого державного службовця»).

11. Список джерел

4. Загальні методичні рекомендації щодо проведення щорічної оцінки виконання посадовими особами місцевого самоврядування покладених на них обов'язків і завдань: наказ Головного управління державної служби України від 30 червня 2004 року №102. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0102351-04>
5. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. - К. : Преса України, 1997. - 80 с.
6. Про внесення змін до Загальних правил поведінки державного службовця, затверджених наказом Головдержслужби від 04.08.2010 № 214 – Наказ Нацдержслужби від 28.09.2012 № 194.
7. Про державну службу : Закон України від 16 грудня 1993 р. // Голос України. – 1994 р. – 5 січ.
8. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1700 // Голос України. – 2014. – 25 жовт. – С. 32-39.
9. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки» від 14.10.2014 р. № 1699-VII

10. Про затвердження Загальних правил поведінки державного службовця: наказ Головного управління державної служби України від 04 серпня 2010 року №214 (зі змінами). - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1089-10>

11. Про затвердження Загального порядку проведення щорічної оцінки виконання державними службовцями покладених на них обов'язків і завдань: наказ Головного управління державної служби України від 31 жовтня 2003 року №122 (зі змінами). - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1063-03>

12. Про затвердження Положення про проведення атестації державних службовців: постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2000 року №1922 (зі змінами). - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1922-2000-%D0%BF>

13. Про затвердження Положення про формування кадрового резерву для державної служби: постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2001 року №199 (за змінами). - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/199-2001-%D0%BF>

14. Про затвердження Порядку визначення спеціальних вимог до досвіду роботи, вимог до напряму підготовки (отриманої особою спеціальності) та інших вимог до рівня професійної компетентності осіб, які претендують на зайняття посад державної служби груп II, III, IV, V: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 31 травня 2012 року №91. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0873-12>

15. Про затвердження Порядку призначення на посади та звільнення з посад керівників управлінь, відділів, інших структурних підрозділів місцевих державних адміністрацій: постанова Кабінету Міністрів України від 29 липня 1999 року №1374 (зі змінами). - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1374-99-%D0%BF>

16. Про затвердження Порядку прийому на навчання за освітньо-професійною програмою підготовки магістрів за спеціальністю «Державна служба» галузі знань «Державне управління» та працевлаштування випускників: постанова Кабінету Міністрів України від 29 липня 2009 року №789. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/789-2009-%D0%BF>

17. Про затвердження Порядку проведення конкурсу на заміщення вакантних посад державних службовців : постанова Кабінету Міністрів України від 15 лют. 2002 р. № 169.

18. Про затвердження Порядку проведення службового розслідування: постанова Кабінету Міністрів України від 25 липня 2012 року №666. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/666-2012-%D0%BF>

19. Про затвердження Порядку стажування державних службовців: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 03 квітня 2012

року №61. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://document.ua/pro-zatverdzhennja-porjadku-stazhuvannja-derzhavnih-sluzhbov-doc95879.html>

20. Про затвердження типових професійно-кваліфікаційних характеристик посадових осіб місцевого самоврядування : наказ Голодержслужби України від 29 груд. 2009 р. № 406.

21. Про затвердження Типового положення про проведення атестації посадових осіб місцевого самоврядування: постанова Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2001 року №1440 (зі змінами). - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1440-2001-%D0%BF>

22. Про затвердження Типового порядку оцінювання результатів службової діяльності державних службовців: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 05 березня 2012 року №46. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0710-12>

23. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року №280/97-ВР (зі змінами).- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/280>

24. Про місцеві державні адміністрації : Закон України // Голос України. – 1999. – 12 трав. – С.7-9.

25. Про Національне антикорупційне бюро України» : Закон України від 14.10.2014 р. № 1698-VII // Урядовий кур'єр. – 2014. – 4 листоп. – С. 10-13.

26. Про очищення влади : Закон України від 14 верес. 2014 р. № 1682 // Голос України. – 2014. – 15 жовт. – С. 4-5.

27. Про Порядок організації проведення спеціальної перевірки відомостей щодо осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування : Указ Президента України від 25 січ. 2012 р. № 33 // Урядовий кур'єр. – 2012. – 28 січ. – С. 20.

28. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07 червня 2001 року №2493-III (зі змінами). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>

29. Про статус депутатів місцевих рад : Закон України від 11 лип. 2002 р. № 93.

30. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/18688.html>

31. Про схвалення Концепції реформування системи підвищення кваліфікації державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад: розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 листопада 2011 року №1198-р. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1198-2011-%D1%80>

32. Про схвалення Стратегії реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні на період до 2017 року та затвердження плану заходів щодо її реалізації : розпорядження Кабінету

Міністрів України від 18 берез. 2015 р. № 227-р // Урядовий кур'єр. – 2015. – 7 квіт. – С. 7.

33. Верстюк В. Науково-документальна збірка до 90-річчя запровадження державної служби в Україні / В. Верстюк, П. Гай-Нижник, С. Коник. – К. : ЦСРДС, 2008. – 124 с.

34. Грінівецька Н.М. Державна служба як соціальний інститут: проблеми концептуального аналізу. - К., 2009.

35. Гурне Б. Державнеуправління / Б. Гурне. – К.:Основи, 1993.

36. Державна служба в Україні: соціально-правовий та організаційний аспекти: навч. посіб. / за заг. ред. Р. А. Науменко, Л. М. Гогіної. – К.: НАДУ, 2011. – 204 с.

37. Державна служба: організаційно-правові основи і шляхи розвитку / за заг. ред. проф. В.Б. Авер'янова. - К.:ІнЮре, 2009. - 272 с.

38. Державна служба : підручник. У 2 т. Т. 1 / Нац. акад. держ. упр. при ПрезидентівіУкраїни ;редкол.: Ю. В. Ковбасюк (голова), О. Ю. Оболенський (заст. голови), С. М. Серьогін (заст. голови) [та ін.]. - К. : НАДУ ; Одеса : [б. в.], 2012. - 372 с.

39. Державнеуправління, державна служба і місцевесамоврядування: [монографія] / кол.авт.: за заг. ред. О.Ю.Оболенського. – Хмельницький:Поділля, 1999. – 570 с.

40. Державнеуправління : курс лекцій / заг. ред. Д. І. Дзвінчука. – 2-ге вид.переробл.ідоповн. – Івано-Франківськ :Місто НВ, 2012. – 616 с.

41. Державне управління : підручник : у 2 т. / Нац. академ. держ. упр. при Президентіві України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, Ю. П. Сурмін[та ін.]. – К. ;Дніпропетровськ : НАДУ, 2012.

42. Довідник типових професійно-кваліфікаційних посад державних службовців / Міністерство праці та соц. політики України. К.: Соуінформ, 1999. - 86 с.

43. Дубенко С.Д. Державна служба в Україні : навч. посібник / С. Д. Дубенко. - К., 2006.

44. Дубенко С.Д. Державна служба і державні службовці в Україні / С. Д. Дубенко. – К. : ІнЮре, 2003. - 244 с.

45. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України ; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. – Т. 1 : Теорія державного управління / наук.-ред. колегія : В. М. Князев (співголова), І. В. Розпутенко (співголова) та ін. – К. : НАДУ, 2011.

46. Загальні засади місцевого самоврядування в Україні : підручник / авт-упоряд.: В. М. Вакуленко, М. К. Орлатий, О. С. Ігнатенко [та ін.] ; за заг. ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого ; Нац. акад. держ. упр. при ПрезидентівіУкраїни. - К. : НАДУ, 2010. - 401 с.

47. Киричук В. В. Історія державного управління в Україні : [навч. посіб.] / В. В. Киричук, В. І. Тимцуник – К.: УАДУ, 2001 – 244 с.;

48. Корпус вищих управлінських кадрів центральних органів державної влади: створення системи державної служби вищого рівня у країнах Центральної і Східної Європи. - К.: Вид-во УАДУ, 2000.
49. Лазор О.Д. Інституціоналізація публічної самоврядної влади в Україні : монографія / О. Д. Лазор. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2009.
50. Лазор О.Д., Лазор О.Я., Лазар І.Г. Основи державного управління та місцевого самоврядування : навч. посіб. – К.: Дакор, 2007. – 312 с.
51. Лазор О.Д. Основи державного управління та місцевого самоврядування : навч.-метод. посіб. Вид 5-те, доп. та перероб. / О. Д. Лазор, О. Я. Лазор, І. Г. Юник – Хмельницький: ТОВ «Поліграфіст – 2», 2012. – 520 с.
52. Лазор О. Д. Служба в органах місцевого самоврядування: науково-практичний коментар: навч. Посібник/ О. Д. Лазор, О. Я. Лазор. – К.: Дакор, КНТ, 2005. – 368 с.
53. Лісничий В. В. Політичні та адміністративні системи зарубіжних країн : навч. посіб. / В. В. Лісничий. – [2-ге вид., виправл.]. – К. : Професіонал, 2004. – 336 с.
54. Мартиненко В. М. Кадрова політика і державна служба: навч. посіб. / за заг. ред. В. М. Мартиненка. – Х.: Вид-во ХарРІНАДУ «Магістр», 2013. – 208 с.
55. Місцеве самоврядування в Україні : навч. посіб. / за заг. ред. В. М. Скрипничука. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2013. – 788 с.
56. Нариси історії державної служби в Україні / кер. авт. кол. С. В. Кульчицький. – К. : Ніка-Центр, 2008. – 536 с.
57. Оболенський О. Ю. Державна служба : навч. посібник. - К. : КНЕУ, 2003.- 344 с.
58. Оболенський О. Ю. Державна служба України: реалізація системи поглядів щодо організації та функціонування. Хмельницький : Поділля, 2007. - 294 с.
59. Озінська С. М., Полянський Ю. Д. Системи державної служби європейських країн: Великобританія, Російська Федерація, Україна, Французька республіка : наук.-аналіт. дослідження. - К. : Вид-во УАДУ, 2009.
60. Петришин О. В. Статус службової особи: природа, структура, спеціалізація. - К. : НМКВО, 2003.
61. Райт Г. Державне управління / Г. Райт. – К. : Основи, 1994.
62. Реформа публічної адміністрації в Україні : проекти концепції та законів / упоряд. : І. Б. Коліушко, В. П. Тимощук. – К. : Центр політико-правових реформ, 2005. – 192 с.
63. Розвиток ефективності і професіоналізму у державній службі. - К. : Вид-во УАДУ, 2000.
64. Романов В. Державне управління і самоврядування в Україні : історичний нарис / В. Романов, Г. Швидько. – К. : УАДУ, 1997. – 140 с.
65. Сєрьогін С. Влада і державна служба: Історичний аспект. - К.: Вид-во УАДУ, 2002.
66. Системи підготовки державних службовців у зарубіжних країнах. - К.: Вид-во УАДУ, 2000.

67. Чапала Г. В. Місцеве самоврядування в системі публічної влади: теоретико-правовий аналіз / Г. В. Чапала ; Академія правових наук України, НДІ держ. будівництва та місцевого самоврядування. – Харків : Право, 2006. – 219 с.

68. Черноног Є. С. Державна служба: історія, теорія і практика: навч. посіб. / Є. С. Черноног. – К. : Знання, 2008. – 458 с.